

Tygodnik Gospodarczy

Rok III

Poznań, dnia 4 października 1947

Nr 40

TREŚĆ: Koncesjonowanie handlu (str. 367 — Tymczasowa klasyfikacja handlu według branż (str. 368) — Zwłoka wierzycieli i złożenie do depozytu sądowego (str. 369) — Odrzucenie ksiąg uproszczonych i podatkowych jako dowodu (str. 370) — Wyjaśnienia w sprawach prawnych i ekonomicznych (str. 372) — Sprawozdania do naczelnego kierownictwa przedsiębiorstwa (str. 372) — Komunikaty.

Koncesjonowanie handlu

Praktyczne wskazówki dla osób ubiegających się o wydanie zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych*)

W okresie czasu od dnia 1 października 1947 do dnia 15 listopada 1947 wszyscy zainteresowani w uzyskaniu zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych muszą złożyć podania w terenowo właściwym — siedzibie danego przedsiębiorstwa — zrzeczeniu kupieckim.

Termin 15 listopada 1947 jest terminem prekluzyjnym, wobec czego niedotrzymanie tego terminu spowoduje bezwzględne zlikwidowanie przedsiębiorstwa**).

Jeszcze przed złożeniem podania w Zrzeczeniu kupieckim zainteresowany powinien uzyskać we właściwym urzędzie skarbowym: a) *zaświadczenie o wniesieniu należnej opłaty za udzielenie zezwolenia* i b) *zaświadczenie o zadłużeniu podatkowym* petenta.

W tym celu należy przede wszystkim wnieść we właściwym urzędzie skarbowym przewidzianą przez prawo opłatę za udzielenie zezwolenia oraz tamże uregulować zaległości podatkowe.

Składając podanie o udzielenie zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa petent powinien znaleźć w załączonej *Tablicy* tymczasowej klasyfikacji handlu według branż właściwą sobie branżę ze względu na główny przedmiot przedsiębiorstwa i wymienić tę branżę w podaniu. Jeżeli petent ponadto pragnie prowadzić handel innymi

artykułami, powinien to również w podaniu wyraźnie zaznaczyć.

Samo podanie o wydanie zezwolenia dla przedsiębiorstwa handlowego tak detalicznego jak i hurtowego powinno opierać się na wzorach znajdujących się w Zrzeczeniu kupieckim, gdzie podanie będzie złożone. Forma i układ podania jednak nie odgrywają zasadniczego znaczenia pod warunkiem, że będzie ono zawierało wszystkie zasadnicze elementy, które zawierać powinno.

Jednocześnie ze złożeniem podania o udzielenie zezwolenia należy do podania dołączyć:

- 4 egzemplarze kwestionariusza,
- dowód przygotowania fachowego,
- zaświadczenie urzędu skarbowego o uiszczeniu przewidzianej opłaty,
- zaświadczenie urzędu skarbowego o stanie zadłużenia podatkowego petenta,
- oświadczenie o niekaralności za przestępstwo popełnione z chęci zysku lub za umyślny występki skarbowy.

Do punktu a): Kwestionariusz należy wypełnić bardzo starannie, gdyż jest on podstawą do udzielenia o petencie opinii. Rubrykę 5 kwestionariusza powinno się wypełnić po zaznajomieniu się z tabelą tymczasowej klasyfikacji handlu według branż, podając branżę najbardziej zbliżoną, oraz procentowo najważniejsze grupy artykułów, stanowiących przedmiot handlu.

W rubr. 10 należy podać również nazwę instytucji, która udzieliła koncesji (licencji) oraz Nr i datę dokumentu.

Rubr. 12 jest bardzo ważna dla przedsiębiorstw założonych przed 1 września 1939 roku, gdyż przy planowaniu zezwoleń przedsiębiorstwa te korzystają z pierwszeństwa.

*) Wyciąg z Instrukcji Naczelnej Rady Zrzeszeń Kupieckich R. P. wydanej dla terenowych Zrzeszeń Kupieckich w sprawie koncesjonowania handlu oraz z Instrukcji Kupieckiego Instytutu Wiedzy Handlowej.

***) Osoby, które już uzyskały koncesje według przepisów prawa przemysłowego lub innych przepisów, składają podania o zezwolenie na prowadzenie handlu lub zawodowe wykonywanie czynności handlowych w Urzędzie Wojewódzkim, w Wydziale Przemysłowym.

Należy zwrócić uwagę na dokładne wypełnienie rubr. 16 i 18, dotyczących wykształcenia i praktyki zawodowej kupca.

W rubr. 17 podać również należy, jakie kupiec zajmował stanowisko i jak dawno jest członkiem organizacji kupieckiej.

W rubr. 19 należy podać dane z ksiąg handlowych, przy czym przy przedsiębiorstwach jednoosobowych lub spółkach jawnych i cywilnych — podać kapitał włożony do przedsiębiorstwa przez właścicieli lub wspólników, w innych wypadkach — kapitał zakładowy. Przedsiębiorstwo prowadzące tylko ksiązkę zakupu podaje wysokość kapitału, na który składa się suma gotówki, saldo konta bankowego, wartość towaru, ruchomości, nieruchomości, środków transportowych itp. po potrąceniu zobowiązań. Należy również podać wysokość zadłużenia przedsiębiorstwa.

W rubr. 20 należy również podać, czy przedsiębiorstwo posiłkuje się obrotami bezgotówkowymi.

W rubr. 21 — obrót ustalony przez urząd skarbowy.

Do punktu b): Osoby, które w dniu 2 czerwca 1947 prowadziły przedsiębiorstwa handlowe lub wykonywały zawodowe czynności handlowe, mogą wykazać przygotowanie fachowe zaświadczeniem Zrzeszenia kupieckiego.

W wypadkach wyjątkowych Zrzeszenie ma prawo odmówić wydania zaświadczenia o przygotowaniu fachowym, uzasadniając swą decyzję na piśmie. Natomiast Zrzeszenie nie może odmówić przyjęcia podania petenta, który nie uzyskał od Zrzeszenia zaświadczenia o przygotowaniu fachowym.

Osoby, które rozpoczęły prowadzenie przedsiębiorstwa po dniu 2 czerwca 1947 r. oraz osoby, które jeszcze zamierzają założyć przedsiębiorstwo, winny wykazać przygotowanie fachowe: a) przez złożenie zaświadczenia o ukończeniu co najmniej 4-ch klas szkoły powszechnej oraz zaświadczenia Zrzeszenia kupieckiego o ukończeniu co najmniej 3-letniej nauki kupieckiej albo b) przez złożenie zaświadczenia o ukończeniu zawodowej-dokształcającej szkoły handlowej lub

udowodnienie zaliczenia do kategorii sprzedawców i ekspedientów sklepowych i księgarskich.

Niezależnie od powyższego w obu omówionych wyżej wypadkach, dotyczących daty założenia przedsiębiorstwa, petent powinien w miarę możliwości dołączyć odpisy świadectw ukończonych szkół, kursów, odbytej nauki itp.

Do punktu c) i do punktu d): Wyjaśnienie podane zostało wyżej.

Do punktu e): Oświadczenie na piśmie o niekaralności za przestępstwo popełnione z chęci zysku oraz za umyślny występek skarbowy, stwierdzone własnoręcznym podpisem składa się na formularzu uzyskanym w Zrzeszeniu kupieckim. Należy przy tym zwrócić uwagę na skutki odpowiedzialności karnej za złożenie oświadczenia niezgodnego z prawdą. Jeśli petent był karany za jedno z przestępstw wymienionych wyżej, nie należy podpisywać oświadczenia o niekaralności, natomiast należy wyjaśnić przyczyny niepodpisania oświadczenia, dołączając ewentualnie dokumenty i wyjaśnienia w sprawie karalności.

Po załatwieniu wszystkich powyższych formalności, związanych ze złożeniem podania i załączników do niego, petent powinien otrzymać od Zrzeszenia kupieckiego tak zwane „Potwierdzenie odbioru”, które jest dowodem wniesienia podania oraz dokumentów i właściwych opłat i stanowi ważny dokument dla przedsiębiorstw istniejących i założonych w roku 1947, a na Ziemiach Odzyskanych i w 1948 r., którym przedsiębiorstwo będzie się legitymowało do czasu rozstrzygnięcia jego podania o udzielenie zezwolenia na prowadzenie handlu lub zawodowe wykonywanie czynności handlowych.

Petent potwierdza otrzymanie „Potwierdzenia odbioru” w Zrzeszeniu kupieckim.

W końcu należy wyjaśnić, że Zrzeszenie kupieckie obowiązane jest w zakresie koncesjonowania handlu informować, instruować, przyjmować podania i dowody itp. od wszystkich zainteresowanych, niezależnie od tego, czy ten zainteresowany jest członkiem Zrzeszenia, czy też nie.

mgr Bolesław Gliński

Tymczasowa klasyfikacja handlu według branż

(do artykułu Koncesjonowanie handlu)

I.

HANDEL ROLNY, OGRODNICZY I LEŚNY

Hurt Detal

1. Zbożowa (handel zbożem i przetworami)	+	—
2. Pasza	+	+
3. Nasienna i ogrodnicza (handel nasionami sadzonkami i narzędziami ogrodnictwa)	+	+
4. Kwiaty	+	+
5. Warzywniczo - owocarska (również ziemniaki)	+	+
6. Produkty leśne (grzyby, jagody, zioła i inne)	+	+
7. Handel żywcem (trzoda, bydło, konie itp.)	+	—
8. Ryby	+	+
9. Nabiałowa	+	+
10. Rolniczo-handlowa	+	+

II.

HANDEL SPOŻYWCZY.

11. Handel pieczywem i ciastkami	—	+
12. Sodowiarnie i owocarnie	—	+

13. Handel wędlinami, mięsem i drobiem	+	+
14. Tytoniowa	+	+
15. Rozlewnie octu i piwa	+	+
16. Spożywczo - kolonialna	+	+
17. Inne spożywcze (drożdże, lód itp.)	+	+
18. Handel słodyczami	+	+
19. Spożywcze mieszane	+	+

III.

HANDEL WŁÓKIENNICZO - ODZIEŻOWY

20. Handel materiałami włókienniczymi (materiały łokciowe)	+	+
21. Konfekcyjna (odzież i bielizna)	+	+
22. Galanteryjno - włókiennicza	+	+
23. Kapelusze i czapki	+	+
24. Futrzarska	+	+
25. Inne sklepy włókienniczo odzieżowe (np. poduszki, kołdry, dywany i firanki)	+	+
26. Mieszana włókiennicza	+	+

IV.

HANDEL SKÓRAMI I WYROBAMI SKÓRZANYMI

27. Obuwkowa	+	+
28. Galanteria skórzana	+	+
29. Handel skórami i przyborami szewskimi	+	+

V.

HANDEL ARTYKUŁAMI DOMOWEGO UŻYTKU

30. Meblarska i koszykarska	+	+
31. Naczyni kuchennych i sprzętu domowego	+	+
32. Szkła i ceramiki	+	+
33. Szcotkarska i powroźnicza	+	+

VI.

HANDEL ŻELAZEM I METALAMI

34. Wyroby żelazne (gwoździe, drut, wiadra, śrubki, okucia itp.)	+	+
35. Maszyny, silniki i narzędzia	+	+
36. Maszyn rolniczych i narzędzi	+	+
37. Maszyny biurowe	+	+
38. Samochodowa, rowerów i części	+	+
39. Sanitarno-kanalizacyjna i innych artykułów technicznych (jak rury, łączniki, prod. walcowane, armatury itp.)	+	+
40. Optyczna i precyzyjna	+	+
41. Inne przedsiębiorstwa tej grupy (np. skup złomu)	+	+
42. Żelazne sklepy mieszane	+	+

VII.

HANDEL ARTYKUŁAMI ELEKTROTECHNICZNYMI I RADIOTECHNICZNYMI

43. Elektrotechniczna i radiotechniczna	+	+

VIII.

HANDEL ARTYKUŁAMI CHEMICZNYMI

44. Chemikalia techniczne	+	+
45. Składy apteczne (drogerie)	+	+
46. Apteki (również hurtownie apteczne)	+	+
47. Artykułów perfumeryjnych	+	+
48. Artykułów mydlarskich	+	+

IX.

PAPIERNICZO - KSIĘGARSKA

49. Papiernicza (papier i wyroby z papieru)	+	+
50. Księgarnie	+	+

51. Sprzedaż czasopism	+	+
52. Dewocjonalia	+	+

X.

HANDEL MATERIAŁAMI BUDOWLANYMI I OPAŁOWYMI

53. Materiałów i artykułów drzewnych	+	+
54. Materiałów budowlanych nie drzewnych	+	+
55. Materiałów opałowych	+	+

XI.

BRANŻE RÓŻNE

56. Fotograficzna	+	+
57. Jubilersko - zegarmistrzowska	+	+
58. Instrumentów muzycznych	+	+
59. Sportowa i sprzętu myśliwskiego	+	+
60. Zabawkarstwa	+	+
61. Przedmiotów artystycznych (dzieła sztuki, antykwarne, sztuka ludowa)	+	+
62. Inne	+	+

XII.

TOWARY MIESZANE

63. Komisowa		
64. Domy towarowe		

B. USŁUGI

65. Gastronomiczna (restauracje, bary, pasztecziarnie, jadło, dajnie, cukiernie)		
66. Hotele, pensjonaty		
67. Transport towarowy i ekspedycja (również domy składowe)		
68. Transport osób		
69. Widowiska i rozrywki		
70. Kolektury		
71. Lecznictwo, higiena (zakłady pogrzebowe)		
72. Magle i kantory pralni		
73. Inne usługi (wypożyczalnie książek, wydawnictw)		
74. Przedstawiciele i pośrednicy		

UWAGA: + oznacza, że dany rodzaj handlu, tj. „hurt” lub „detal”, występuje w danej branży, — że nie.

Zwłoka wierzycieli i złożenie do depozytu sądowego

1. Uwagi ogólne. — Kupiec i przemysłowiec nieraz znajdują się w sytuacji, że będąc dłużnikiem natrafi na trudności w wykonaniu świadczenia, spowodowane przez wierzyciela lub też będąc wierzycielem ma do czynienia z dłużnikiem, który dopuszcza się zwłoki w wykonaniu świadczenia.

Artykuł niniejszy poświęcony jest jedynie zachowaniu się wierzyciela i następstwom, jakie powstać mogą z powodu zwłoki zachodzącej po stronie wierzyciela (art. 231 do 238 k. z.). W związku z tym omawia on także tegoroczny dekret o postępowaniu dotyczącym złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego lub na zachowanie (Dz. U. R. P. nr 8, poz. 41 z 1947 r.).

2. Zwłoka wierzyciela. — Wierzyciel dopuszcza się zwłoki, gdy bez uzasadnionego powodu uchyla się od przyjęcia świadczenia, rzeczywiście mu zaoferowanego lub odmawia wykonania czynności, bez których świadczenie nie może być spełnione albo oznajmi, że świadczenia nie przyjmuje (art. 231 k. z.). Uchylenie się od przyjęcia świadczenia, oznajmienie, że się świadczenia nie przyjmie lub też odmówienie wykonania czynności, bez której świadczenie nie może być spełnione — powoduje więc zwłokę po stronie wierzyciela.

Aby zwłoka jednak powstać miała, niezbędne jest, żeby uchylenie się od przyjęcia świadczenia nastąpiło bez uzasadnionego powodu i to w stosunku do świadczenia rzeczywiście mu zaoferowanego. Uchylenie się od przyjęcia świadczenia będzie uzasadnione, gdy np. nie nadszedł jeszcze termin świadczenia, który był zastrzeżony na korzyść wierzyciela lub zaoferowano przyjęcie świadczenia w niewłaściwym miejscu lub tylko przyjęcie części świad-

czenia zamiast całości. Również np., jeżeli dłużnik dopuścił się zwłoki w spełnieniu świadczenia, wierzyciel może się uchylić od przyjęcia zaoferowanego świadczenia w razie odmowy przez dłużnika naprawienia szkody, spowodowanej przez zwłokę, a w szczególności uiszczenia odsetek za opóźnienie. Takich przykładów można by przytoczyć więcej.

Dopuszczenie się zwłoki przez wierzyciela pociąga nieraz ujemne skutki tak dla wierzyciela jak i dla dłużnika. Mimo to nie można zmusić wierzyciela do przyjęcia świadczenia. Od tej zasady istnieją wyjątki, dzięki którym wierzyciel zobowiązany jest do odebrania przedmiotu świadczenia. Do wyjątków tych należy np. zasada, że kupujący obowiązany jest zapłacić umówioną cenę oraz odebrać rzecz, jeżeli sprzedawca ma obowiązek ją wydać albo, że zamawiający obowiązany jest odebrać dzieło, które przyjmujący zamówienie oddaje mu zgodnie ze swym zobowiązaniem. W wypadkach tych dłużnik może działać wyłącznie w charakterze dłużnika i zaoferować świadczenie lub też domagać się od drugiej strony (wierzyciela) wykonania ciążącego na nim obowiązku odebrania, stosując — na wypadek nieodebrania — rygory przewidziane dla wierzyciela, które stwarzają dla niego znacznie korzystniejszą sytuację (porównaj art. 239 — 249 k. z.).

Czasem spotykamy wypadki, że do wykonania zobowiązań dłużnika potrzebny jest współdziałanie wierzyciela. Np. dłużnik ma wyreperować urządzenia elektryczne w zamkniętych na klucze suterenach wierzyciela, które to sutereny wierzyciel musi mu otworzyć albo też malarz ma wymalować portret wierzyciela, który do tej czynności musi mu pozować. W takich wypadkach dłużnik, zamierza-

jący przystąpić do spełnienia świadczenia, powinien zażądać od wierzyciela wykonania czynności, niezbędnej do spełnienia świadczenia, a jeżeli wierzyciel odmówi wykonania żądanej czynności, to dopuszcza się zwłoki.

3. Skutki zwłoki wierzyciela. — Skutki zwłoki wierzyciela występują w dwóch a czasem trzech formach.

a) Dłużnik ma prawo złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego, a gdyby przedmiot od tego się nie nadawał, żądać od sądu wyznaczenia dozorca lub zarządcy, celem jego zachowania (art. 232 k. z.) Rzeczy, ulegające szybkiemu zepsuciu lub wymagające znacznych kosztów zachowania — mogą być sprzedane (art. 235 k. z.).

Jeżeli obowiązek świadczenia wynika ze sprzedaży, która była czynnością handlową — sprzedawca w wypadku zwłoki kupującego, może towar oddać na przechowanie na koszt i niebezpieczeństwo kupującego (art. 545 k. h.) także poza sądem, a więc np. osobom prywatnym. Może on również spowodować sprzedaż towaru, który był przedmiotem świadczenia (546—550 k. h.).

b) Dłużnik może żądać naprawienia szkody wynikłej przez zwłokę wierzyciela (art. 238 k. z.).

c) Czasami przy umowach wzajemnych, dzięki specjalnym przepisom ustawy, dłużnik będzie mógł odstąpić od umowy. Możliwość ta istnieje, np. przy umowie o dzieło, gdzie obowiązuje zasada, że jeżeli wykonanie dzieła wymaga współdziałania zamawiającego, przyjmującego może, gdy zamawiający nie współdziała, wyznaczyć mu odpowiedni termin z zagrożeniem odstąpienia, a po jego bezskutecznym upływie od umowy odstąpić (art. 494 k. z.).

4. Złożenie do depozytu sądowego lub na zachowanie.

Celem złożenia do depozytu sądowego lub na zachowanie należy stawić wniosek o zezwolenie na złożenie do właściwego sądu. Właściwym jest sąd wykonania miejsca zobowiązania. Gdy miejsce to nie da się określić, właściwym jest sąd miejsca zamieszkania wierzyciela, a w przypadku, gdy wierzyciel jest nieznan lub gdy nie jest znane miejsce jego zamieszkania, sąd miejsca zamieszkania dłużnika. Jeżeli jednak zobowiązanie jest zabezpieczone wpisem w księdze wieczystej, właściwym jest sąd miejsca położenia nieruchomości. Sąd nie bada prawdziwości oświadczeń zawartych we wniosku.

Do depozytu sądowego mogą być przyjmowane:

- a) pieniądze polskie i zagraniczne;
- b) wszelkiego rodzaju dokumenty;
- c) kosztowności.

Na zachowanie przyjmuje się przedmioty wymagające większego pomieszczenia lub dozoru czy też zarządu. Sąd na wniosek dłużnika wyznacza dozorcę, a w przypadkach, gdy przedmiot złożony wymaga czynności zarządu — sąd wyznaczy zarządcę.

Na żądanie dłużnika sąd zwróci mu depozyt, jeżeli wierzyciel przedtem nie zgłosi wniosku o wydanie depozytu albo nie złoży oświadczenia, że przyjmuje złożenie. Na wniosek wierzyciela, jeżeli zachodzą warunki oznaczone w wniosku o zezwolenie na złożenie, sąd postanowi wydanie mu depozytu.

O złożeniu przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego lub o zarządzeniu sądu co do jego zachowania, dłużnik obowiązany jest zawiadomić wierzyciela niezwłocznie na

piśmie. Obowiązek ten ciąży na dłużniku pod rygorem odpowiedzialności za szkodę, jaką wierzyciel poniesie przez brak wiadomości o złożeniu.

Koszty postępowania początkowo obowiązują dłużnika z tym jednak, że ostatecznie obciążają one wierzyciela. Na żądanie dłużnika, zgłoszone przed wydaniem przez sąd postanowienia o wydaniu depozytu lub przedmiotu, złożonego na zachowanie, sąd przyzna mu od wierzyciela zwrot kosztów postępowania.

Ważne złożenie do depozytu sądowego lub na zachowanie zwalnia dłużnika z zobowiązania. Dzięki takiemu złożeniu wygasa zobowiązanie dłużnika, ale musi to być ważne złożenie, czyli złożenie spowodowane zwłoką wierzyciela w przyjęciu świadczenia.

Odrębne przepisy zawiera Kodeks handlowy, który upoważnia do złożenia towaru — ze sprzedaży, która była czynnością handlową u osób prywatnych na koszt i niebezpieczeństwo kupującego, jeżeli kupujący dopuścił się zwłoki (art. 545 k. h.).

5. Sprzedaż przedmiotu świadczenia. — Gdy przedmiotem świadczenia, mającym być złożonym na zachowanie, jest rzecz ruchoma, ulegająca szybkiemu zepsuciu lub wymagająca znacznych kosztów przechowania, sąd na wniosek dłużnika, jeżeli zachodzą ustawowe warunki złożenia rzeczy na zachowanie, zarządzi jej sprzedaż. Sprzedaż odbywa się według przepisów kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji z ruchomości. Uzyskaną ze sprzedaży cenę komornik składa do depozytu sądowego.

Inne przepisy znajdujemy w kodeksie handlowym, które upowazniają do dokonania sprzedaży towaru, mimo, że towarowi grozi zepsucie i to poza drogą sądową. Ułatwienia te mają zastosowanie, gdy towar miał być dostarczony skutkiem sprzedaży handlowej, a po stronie kupującego nastąpiła zwłoka w przyjęciu (art. 545 — 550 k. h.). W myśl tych przepisów, sprzedawca może spowodować sprzedaż towaru na rachunek kupującego. W tym przypadku obowiązany jest listem polecającym zagrozić kupującemu sprzedażą, chyba że zagrożenie nie da się skutecznie lub że towar jest narażony na zepsucie, a zwłoka grozi niebezpieczeństwem (art. 546 k. h.). Sprzedaż przeprowadza na żądanie sprzedawcy notariusz lub komornik, a jeżeli przedmiot dopuszczony jest do obrotu giełdowego, także przysięgły makler giełdowy. Sprzedaż przeprowadza się przez licytację publiczną. Jeżeli towar ma cenę giełdową lub targową, sprzedaż dokonana będzie z wolnej ręki po kursie dziennym, w drodze zaś licytacji publicznej tylko wówczas, gdy sprzedaż z wolnej ręki nie dało się skutecznie. Po opłaceniu kosztów sprzedaży i danin publicznych — pieniądze uzyskane ze sprzedaży wydaje się sprzedawcy, tj. dłużnikowi. Sprzedawca obowiązany jest bezzwłocznie zawiadomić kupującego — a więc wierzyciela — o dokonaniu sprzedaży i jej wyniku. Jeżeli dłużnik dokonał sprzedaży w sposób sprzeczny z prawem, może on być zmuszony do dania wierzycielowi odszkodowania.

Widzimy więc, że gdy sprzedaż i świadczenia z nią związane są czynnościami handlowymi — dłużnikowi służy wybór między złożeniem towaru na przechowanie i sprzedażą w wypadku zwłoki wierzyciela w przyjęciu towaru.

dr Z. K. Nowakowski

Odrzucenie ksiąg uproszczonych i podatkowych jako dowodu

Stosowanie art. 89 dekretu o post. pod.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 1947 r. rozporządzenia ministra skarbu z dnia 31 października 1946 r. o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych, władze naczelne wydały szereg wyjaśnień i zarządzeń, z którymi zapoznaliśmy zainteresowanych Czytelników w sposób systematyczny:

Przepis art. 89 ust. 2 dekretu o postępowaniu podatkowym stosuje się do ksiąg uproszczonych z tą zmianą, iż brak kontroli ilościowej nie ma przy ich ocenie żadnego znaczenia, gdyż system ksiąg uproszczonych tego rodzaju kontroli w ogóle nie przewiduje.

Przepis ten zatem stosowany będzie w przypadku, gdy obrót i dochód (bądź tylko obrót albo tylko dochód), wynikający z prowadzonych przez podatnika ksiąg uproszczonych, jest znacznie niższy od przeciętnych obrotów lub

dochodów zeznawanych lub ustalanych w wysokości wynikającej z ksiąg innych podatkowych, znajdujących się w analogicznej sytuacji, a jednocześnie stwierdzone zostanie:

1. że księgi podatnika zawierają elementy jego działalności gospodarczej, pozostające we wzajemnej ze sobą sprzeczności albo

2. że księgi te nie ujawniają jednostkowej ceny sprzedaży przy transakcjach drobnej sprzedaży różnorodnych towarów nabywcom zarówno dla celów dalszej odsprzedaży lub przeróbki, jak i dla celów konsumpcji.

Co do ksiąg podatkowych Nr 1, to z faktu, iż księgi te nie tylko nie posiadają kontroli ilościowej, lecz również

nie zawierają materiału, na którego podstawie można by porównywać poszczególne elementy gospodarczej działalności podatników, wynika, że omawiany przepis może być stosowany do nich jedynie w drodze analogii.

Przepis art. 89 ust. 2 będzie więc stosowany w pierwszej mierze wówczas, gdy obliczony na podstawie ksiąg podatnika obrót i dochód (lub tylko obrót albo tylko dochód) okaże się znacznie niższy od przeciętnych wyników innych podatników a władza podatkowa jednocześnie stwierdzi, że ponoszone przez podatnika inne koszty związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa lub wykonywaniem zawodu (handlowe, robocizna itp.) nie będące przedmiotem zapisów a wynikające z posiadanych przez podatnika lub władzę podatkową dowodów, są niewspółmierne do obrotów i dochodów, wynikających z obliczenia dokonanego na podstawie księgi podatkowej.

Niemожność jednak stwierdzenia tego rodzaju okoliczności nie zwalnia władzy podatkowej od obowiązku stosowania przepisu art. 89 ust. 2 w przypadku, gdy obroty i dochody, ustalone na podstawie ksiąg podatnika, znacznie odbiegają od przeciętnych wyników innych podatników, prowadzących analogiczne przedsiębiorstwa i znajdujących się w podobnej sytuacji gospodarczej.

Powyzsze wyjaśnienia mają również zastosowanie do podatników prowadzących księgę podatkową Nr 1 i Nr 2, którzy trudnią się produkcją wyrobów zarówno na zamówienie jak i dla klientów nieznanymi.

Co do podatników, którzy trudnią się produkowaniem tylko na zamówienie wyrobów z własnych materiałów, a więc obowiązanych również do prowadzenia zarówno księgi podatkowej Nr 1, jak i Nr 2, to o ile wykazują oni w księdze podatkowej Nr 2 nazwiska (firmy i adresy wszystkich bez wyjątku zleceniodawców, wówczas przepis art. 89 ust. 2 może być do nich stosowany tylko w przypadku stwierdzenia sprzecznych elementów działalności gospodarczej.

Do podatników prowadzących księgi podatkowe Nr 3, których obroty i dochody (albo tylko obroty bądź tylko dochody) odbiegają znacznie (in minus) od obrotów i dochodów innych podatników, przepisy art. 89 ust. 2 mogą być stosowane tylko w przypadku stwierdzenia niezgodności rzeczowej, np. niewspółmierności ponoszonych kosztów w stosunku do wykazywanych wpływów.

W stosunku jednak do podatników zwolnionych od wykazywania nazwisk i adresów pacjentów, przepisy art. 89 ust. 2 mogą być stosowane w każdym przypadku, gdy stwierdzone zostanie, iż obroty i dochody ich są niższe od przeciętnie uzyskiwanych przez innych podatników tej samej specjalności.

Jeśli chodzi o podatników, prowadzących księgi podatkowe Nr 4, to, wobec braku wszelkich elementów porównawczych (zużycie materiału oraz inne koszty, poza robocizną, grają nieznaczną rolę w stosunku do osiągniętych obrotów, wykazywana zaś w księgach robocizna, z uwagi na ogólnie przyjęty system procentowy opłacania pracowników, jest zawsze współmierna do wykazywanego obrotu), dla stosowania przepisów art. 89 ust. 2 wystarczającym jest sam fakt niewspółmierności obrotu wykazywanego w księgach podatników do obrotu innych tego samego rodzaju podatników.

Jest rzeczą oczywistą, iż zarówno przy księgach uproszczonych jak i podatkowych stosowanie przepisu art. 89 ust. 2 może mieć miejsce tylko wówczas, gdy podatnik nie zdoła usprawiedliwić stwierdzonych przez władzę podatkową sprzeczności elementów gospodarczych, czy też niewspółmierności między jego wynikami a osiągnięciami innych podatników, prowadzących analogiczne przedsiębiorstwa i znajdujących się w tej samej sytuacji gospodarczej.

Poza tym konieczna tu jest ostrożność oraz zwrócenie uwagi na indywidualne warunki, w jakich poszczególne podatnik się znajduje, by nie została wypaczona intencja przepisu, mająca na celu uniemożliwienie sprytnym a nieuczciwym podatnikom uchylanie się od obowiązków względem Skarbu Państwa, a nie obarczanie dodatkowym ciężarem podatników, których słabe wyniki nie są rezultatem ich działania w kierunku uszczuplenia należności Skarbu Państwa, lecz spowodowane zostały szczególnymi okolicznościami, jak np. niekorzystnym położeniem przedsiębiorstw, brakiem kapitału obrotowego, niskim poziomem wykształcenia handlowego podatnika, jego wiekiem itp.

Do podatników, prowadzących księgi podatkowe Nr 55, przepisy art. 89 ust. 2 praktycznie biorąc, zastosowania mieć nie będą.

Obowiązek zaprowadzenia ksiąg uproszczonych powstaje:

1. dla podatników prowadzących przedsiębiorstwa wyłączone w pkt. 1. § 24 rozporządzenia o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych — z dniem rozpoczęcia działalności (dla przedsiębiorstwa istniejącego przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, jeżeli osiągnięty przez nie w roku poprzedzającym obrót nie przekroczył w stosunku rocznym kwoty 5 milionów zł, obowiązek ten rozpoczyna się z dniem 1 stycznia 1947 r.), o ile oczywiście odnośnie przedsiębiorstwo odpowiada warunkom w przepisie określonym.

Dla przedsiębiorstw wymienionych w pkt. 1. § 24, lecz nie odpowiadających wspomnianym warunkom, obowiązek zaprowadzenia ksiąg uproszczonych powstaje z dniem 1-szym miesiąca, następującego po miesiącu, w którym warunki te zaistniały (np. gdy przedsiębiorstwo gastronomiczne zwiększy w miesiącu maju ilość osób zatrudnionych ponad 4, to już z dniem 1 czerwca obowiązane jest do założenia ksiąg uproszczonych;

2. dla podatników pozostałych (§ 24 pkt. 2) — z dniem 1 stycznia następnego roku (dla przedsiębiorstw istniejących przed wejściem w życie rozporządzenia po raz pierwszy z dniem 1 stycznia 1947 r.), jeżeli obliczony w stosunku rocznym obrót ich w roku poprzedzającym przekroczył kwotę 2.500.000,— zł, a jeśli chodzi o przedsiębiorstwa o charakterze wyłącznie usługowym — kwotę 1.000.000,— zł, a nie przewyższył kwoty 5 milionów zł.

Co do nowopowstających przedsiębiorstw, nie wymienionych w § 24 pkt. 1., względnie wymienionych, lecz nie odpowiadających warunkom w tym przepisie powołanym (zbyt mała ilość wariantów w zakładzie kąpielowym, pokojów — w hotelu, pensjonacie itp.), to, jeśli nie należą one do przedsiębiorstw, mających obowiązek prowadzenia ksiąg handlowych bez względu na wysokość osiągniętego obrotu, są one obowiązane w pierwszym roku swego istnienia jedynie do prowadzenia ksiąg podatkowych albo nie mają obowiązku prowadzenia żadnych ksiąg, jeżeli odpowiednia księga podatkowa dla danego rodzaju przedsiębiorstwa nie została przewidziana.

O tym, jakie księgi nowopowstałe przedsiębiorstwo jest zobowiązane zaprowadzić z dniem 1 stycznia roku następującego po dacie powstania tego przedsiębiorstwa, rozstrzyga wysokość obrotu, osiągniętego przez nie w roku ubiegłym.

Obowiązek prowadzenia ksiąg uproszczonych ustaje z dniem 1 stycznia następnego roku, jeżeli w roku poprzedzającym:

1. ustały warunki, powodujące obowiązek prowadzenia przez dane przedsiębiorstwo ksiąg uproszczonych bez względu na wysokość osiąganego obrotu, a zarazem obrót tego rodzaju przedsiębiorstwa nie przekroczył kwoty 2.500.000 zł względnie 1.000.000 zł;

2. przedsiębiorstwo, dla którego obowiązek prowadzenia ksiąg uproszczonych uzależniony jest od wysokości osiąganego obrotu, nie przekroczyło normy obrotu przewidzianej przepisem,

3. przedsiębiorstwo osiągnęło obrót przekraczający kwotę 5.000.000 zł.

Za podstawę dla rozstrzygnięcia, jakie księgi powinno przedsiębiorstwo prowadzić, należy przyjmować obrót, w rozumieniu art. 15 dekretu o podatku obrotowym, nie włączając obrotów wolnych od opodatkowania na podstawie art. 3 tego dekretu oraz obrotów zwolnionych całkowicie lub częściowo od opodatkowania w trybie art. 22 wspomnianego dekretu.

Jeżeli więc przy sprzedaży np. wyrobów Państwowego Monopolu Tytoniowego przedsiębiorstwo osiągnęło w roku 1946 tytułem t. zw. różnicy kwotę zł 320.000 przy ogólnym zakupie zł 4.000.000, obowiązane jest ono do prowadzenia ksiąg uproszczonych a nie ksiąg podatkowych. To samo dotyczy kolektur loterii, sprzedaży wyrobów Monopolu Spirytusowego itp.

Na równi z przedsiębiorstwami o charakterze wyłącznie usługowym należy również traktować te przedsiębiorstwa przemysłowe lub rzemieślnicze, które, trudniąc się wyłącznie wykonywaniem zamówień z powierzonych im materiałów, surowców, półwyrobów itp., do wykonywania tych prac zakupują i zużywają drobne ilości materiałów pomocniczych, np. krawiec dodaje nici, szewc — szpilki, dratwę, wosk, stolarz — klej itp.

Wyjaśnienia w sprawach prawnych i ekonomicznych

Pomiary wodne

Bracia Jasińscy, Kol. Ostrowicka: Urząd Wodno-Melioracyjny, o ile poprzednie pomiary okazały się z winy Urzędu mylnie, a akt nieważny — winien z urzędu pomiary sprostować i wydać nowy akt. Prawa wodne nabyte na podstawie dawnego aktu, winny być określone w akcie nowowydanym z tymi zmianami, jakich będzie wymagać stan faktyczny, ustalony w nowych, prawidłowo przeprowadzonych pomiarach. Szczegółową opinię moglibyśmy podać tylko na podstawie znajomości akt.

Przemiał jęczmienia

Sp. Ostrów: Przy przemiale 100 kg jęczmienia należy wydać następującą ilość kaszy i otrąb.

Od 100 kg ziarna odlicza się 10% za przemiał

— 10

$90 \times 70\% = 63$ kg kaszy + 27%
od 90 kg wynosi 24,3 kg otrąb. O ile ktoś na otręby nie reflektuje, należy wydać więcej kaszy w odpowiednim stosunku ceny kaszy do otrąb.

Uchwałą Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 19 września 1947 została procentowość przemiału zmieniona na:

1. żyto	80%
2. pszenica	70%
3. jęczmień	65%

Zarządzenie wykonawcze jest w opracowaniu i należy oczekiwać ogłoszenia.

O ile chodzi o wyrób pertówki i pęczaku, to w ramach istniejących przepisów co do procentowości przemiału przemiał taki jest dozwolony. Srutowanie zboża to zbyt ogólne pojęcie; żyta, jęczmienia i pszenicy srutować nie wolno. Wolno tylko srutować mieszankę. Przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu istnieje Zrzeszenie Przemysłu Przetwórstwa Zbożowego (Zrzeszenie Młynów). Czasopismo fachowe pod tyt. „Młynarstwo” wydaje „Społem” Związek Gospodarczy Spółdzielni R. P. w Poznaniu, Redakcja; Poznań, Plac Wolności 15. Egzemplarz kosztuje 100,— zł dotąd wyszło z druku 5 nr.

Prenumeratę miesięcznika „Młynarstwo” należy zgłaszać pod wyżej podanym adresem.

Sprawozdania do naczelnego kierownictwa przedsiębiorstwa

Sprawozdania te różnią się od raportów wydziałowych, o których mówiliśmy w poprzednich artykułach, przede wszystkim tym, że obejmują całą działalność przedsiębiorstwa i są sporządzane za dłuższe okresy czasu.

Sprawozdania te dotyczą wykonania budżetów, produkcji i ogólnych wyników kosztów i ich analizy z różnego punktu widzenia.

Zestawienia budżetowe. Poniższy schemat (fig. 1) wskazuje wykonanie budżetu robocizny bezpośredniej co miesiąc.

Fig. 1

Wykonanie budżetu robocizny bezpośredniej za m-c
Całk. roboc. bezpośr. wydatkowa
Całk. roboc. bezpośr. wzorcowa

Wydziały		Koszt rzeczywisty	Koszt wzorcowy	Nadwyżka w %%	Uwagi
Symbol	nazwa				

Dla kontroli tejże robocizny w stosunku do produkcji i jej wartości prowadzi się zestawienia wykonania budżetu w postaci raportów zgodnie z schematem podanym na fig. 2.

Dla celów kontroli produkcji i jej budżetu nie wystarcza porównanie wzorca z faktycznym wykonaniem, należy również porównać wielkość produkcji i rzeczywistą sprzedaż.

Fig. 2

Miesięczny raport budżetu robocizny

Wydział	Produkcja		Nadwyżka lub niedobór w %%	wzorcowy koszt robocizny	rzeczyw. koszt robocizny	nadwyżka lub niedobór w %%	stosunek wzorc. kosztu robocizny do wzorc. produkcji	stosunek rzeczywisty kosztu robocizny do rzecz. produkcji	stosunek kosztu robocizny do kosztu produkcji za ostatnie 4 miesiące
	wzorcowa	rzeczywista							

Tego rodzaju raporty mają na celu ujawnienie: sposobu wydajności w kierownictwie produkcją, brak scharmonizowania sprzedaży z produkcją i wtórnych z tego wynikają-

cych zjawisk, wymagających usprawnienia. Schemat wskazany na fig. 3 służy do sporządzania tego rodzaju sprawozdań.

Fig. 3

Miesięczne sprawozdania wykonania budżetu produkcji

Wyrób	wzorcowa sprzedaż	wzorcowa produkcja	rzeczywista sprzedaż	rzeczywista produkcja	dostarczone do magazynów wciągu miesiąca	bilans produkcji i dostawcy	wielkość zamówień ponad bilans	bilans niewykonania produkcji w stosunku do zamówień

Raporty kosztów ruchu zestawia się w postaci wskazanej na fig. 4. Ze względu na to, że w różnych gałęziach przemysłu różnią się znacznie składniki tych kosztów, trud-

no określić ściśle ramy kontroli tego budżetu, jednolitego dla wszystkich przedsiębiorstw.

Fig. 4.

Miesięczne sprawozdanie kosztów ruchu za kwartał

Rodzaj kosztu	Rzeczywiste wydatki kwartałne	wydatki za ostatnie 4 miesiące	wzorcowe koszty kwartałne	podział		
				3 miesiąc	1 miesiąc	2 miesiąc

inż. J. Witkowski

Komunikaty i różne wiadomości

Zakłady wyprawiające skóry z włosiem nie potrzebują koncesji

W związku z niejednorodnym interpretowaniem okólnika ministra przemysłu i handlu w sprawie koncesjonowania garbarń, zakładów do solenia i suszenia skór surowych oraz niektórych fabryk obuwia i pasów transmisyjnych, minister przemysłu i handlu wydał okólnik, w którym wyjaśnia, że zakłady wyprawiające skóry z włosiem na futrze z zachowaniem nieuszkodzonego włosa we wszystkich fazach produkcji, nie wymagają posiadania koncesji.

Wystawa przemysłu piwowarskiego

Wystawa odbędzie się od dnia 14 — 17 października 1947 r. w Stanach Zjednoczonych w mieście Cleveland.

Połączona ona będzie ze zjazdem dorocznym zrzeszenia amerykańskich mistrzów piwowarskich. W wystawie weźmie udział stukilkudziesięciu wytwórców urządzeń browarniczych. Zjazd zapowiada się bardzo licznie. Adres: Master Brewers, Association of America, Cleveland.

Spółdzielnie kredytowe uprawnione do prowadzenia rachunków bieżących

W Nr 109 z dnia 18 sierpnia 1947 r. Monitora Polskiego ukazało się zarządzenie ministra skarbu z dnia 25 czerwca 1947 r. o ustaleniu wykazu spółdzielni kredytowych uprawnionych do prowadzenia rachunków bieżących w obrocie bezgotówkowym obejmujący wszystkie województwa w Polsce.

KARTONY

oraz wszelkiego rodzaju opakowania dla przemysłu

Kartonaż Wielkopolski Sp. z o. o. Poznań

ul. Dąbrowskiego 79 — Tel. 38-43

Opakowania i kartony dla przemysłu spożywczego, cukierniczego i chemicznego wykonuje

Wytwórnia Opakowań Papierowych i Teksturowych

właśc.: **J. POMIN**

Poznań, ul. Mylna 24 — Tel. 94-11

Okucia budowlane

mosiężne i niklowane

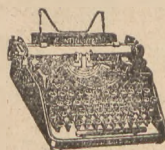
wszelkie odlewy poleca

Metalownia Witold Zgorzelak

Poznań, Sikorskiego 20 tel. 42-51

MASZYNY — ARTYKUŁY BIUROWE

WARSZTAT NAPRAWY

Wacław Rohowski i S-ka

Poznań, ul. Mielżyńskiego 19.
Tel. 43-25

SEGREGATORY, KOŁOTECZKI

poleca firma

„ZNICZ“

Poznań, Kramarska nr 4 — Tel. 48-06

E. WIŚNIEWSKI i S-ka

Maszynty Biurowe i Warsztat Naprawy

POZNAŃ, Marszałka Focha 20

Telefon nr 65-88

Naprzeciw DWORCA ZACHODNIEGO

Maszyny biurowe
Zakup - Sprzedaż - Naprawa
RE-MA
Poznań, Św. Marcin 5
(przy Placu Hoovera) — Telefon nr 44-07

Maszyny biurowe
K. KOCHANOWICZ i S-ka
Plac Wolności 13 (obok 3 Maja)
Telefon 11-13

Baterie - Latarki - Żarówki - Grzejniki elektryczne
- hurt -
D/H. **Fr. Przywecki**
Poznań, św. Marcin 61 — Telefon 27-45

Centrala Maszyn i Przybor. Biurowych
Naprawa: Maszyn do pisania - Liczenia - Pomiernicy
i Kas rejestracyjnych
Przeróbka: Maszyn do pisania na układ polski
KUPNO SPRZEDAŻ
wł. Cz. Filipiak
Poznań, Św. Marcin 32 — Tel. 88-19

Prof. W. Skalski i Mgr G. Feige-Górski

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

dla czego
GRYMASZE
PRZY OBIEDZIE,
BO NIE DOSTAŁAM
DOBREGO
BUDYNIU
Suba
GRAFA

**JEDNOLITY
PLAN
KONT**
PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH
I PRZEMYSŁOWYCH W PRAKTYCE

Cena 380 zł

Księgarnia Wł. Wilak w Poznaniu

Okucia budowlane
Gwoździe
Podkowy, hacce, podkowiaki
Haki do mierzwy
CENY HURTOWE
VARSOVIA
Warszawa, ul. Szpitalna 5 — Tel. 882-23

Otrzymaliśmy nowy transport
WŁÓCZKI
szydełkowej, dziewiarskiej
oraz FRZĘDZY TKACKIEJ
WEŁNA
Czesław Biatecki
SKUP - WYMIANA - HURT
Uprawniona Agentura
CENTRALI KRAJ. SUROWCÓW WŁOKIENNICZYCH
POZNAŃ, ROOSEVELTA nr 19 - TELEFON 70-57
Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 55, tel. 33-13
Biura czynne od 8-15-tej, w soboty od 8-13-tej

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4-lamowej zł 15,—
Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy
Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon 30-80 i oddz. Kraków, Rynek Gl. 46 — Tel. 503-66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16 Tel. 17-66 — Toruń, ul. Mostowa 38.

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V-4085
Cena numeru 30,—zł, prenumerata kwartalna 300,— zł